

Mening van de Vlaamse bevolking over beroepsonderwijs en -opleiding in een EU-perspectief

Myriam Vanweddingen

Studiedienst van de Vlaamse Regering

D/2013/3241/078

Samenvatting

Volgens Eurobarometer-gegevens hebben bijna twee op de drie Vlamingen globaal genomen een positief beeld over beroepsonderwijs en -opleiding in de lente van 2011. Vier op de vijf zijn van mening dat deze onderwijsvorm de vaardigheden aanleert die de werkgevers nodig hebben. Minder dan de helft is evenwel overtuigd dat vaardigheden zoals communicatie en teamwerk er bijgebracht worden. Ook denken maar goed twee op de vijf dat men er voldoende voorbereid wordt om een eigen zaak op te zetten. De helft van de Vlaamse bevolking vindt wel dat beroepsonderwijs en -opleiding tot goedbetaalde jobs leidt en drie op de vier zien er mooie carrièreperspectieven aan verbonden.

Beroepsonderwijs en -opleiding heeft invloed op de economie en de werkloosheid volgens de meesten, maar kan op minder overtuiging rekenen als het gaat over aanmoedigen van milieuvriendelijke houdingen of het oprichten van kleine bedrijven.

Voor advies en informatie, om een bepaalde studie- of beroepskeuze te maken, gaat men in de eerste plaats te rade bij ouders en familie. Respondenten die een beroepsrichting volgen of gevolgd hebben, geven massaal aan dat de interesse in het vakgebied en type van onderwijs belangrijke factoren zijn geweest om hen dit pad te doen nemen.

Inleiding

De Europese Unie tracht te herstellen van de zware economische en financiële crisis. De werkloosheid is er hoog in 2011 volgens gegevens uit de Eurostat Labour Force Survey (LFS)¹, vooral bij de jongeren (21,3% in de EU27). Ook in Vlaanderen ligt de jeugdwerkloosheid (12,7%) volgens deze bron een stuk hoger dan de globale werkloosheidsgraad (4,3%). Aan de andere kant zijn er veel vacatures voor zogenaamde knelpuntberoepen die moeilijk ingevuld geraken. Eén van de belangrijkste oorzaken in de knelpuntproblematiek blijft het tekort aan technisch geschoolden, zowel uit het secundair (technici) als uit het hoger onderwijs (ingenieurs) (VDAB, 2012).

Een recente studie van de Nationale Bank van België (NBB) toont bovendien aan dat nergens de mismatch tussen werkzoekenden en vacatures groter is dan in België (Zimmer, 2012). Eén van de mogelijke verklaringen is dat er nog te veel jongeren zijn die het onderwijs verlaten of een opleiding beëindigen zonder diploma. Dat is een enorm verlies voor de arbeidsmarkt. Ook is het onderwijs niet altijd goed afgestemd op de arbeidsmarkt. Ook de volledige vrijheid van studiekeuze in Vlaanderen kan een factor zijn.

De *Vlaamse overheid* beseft dat een goed uitgebouwd competentiebeleid nodig is om verschillende doelstellingen waar te maken waaronder meer mensen aan het werk, werkbare jobs, realiseren van innovatieve en duurzame groei. Naast eigen accenten zijn er

¹ De Labour Force Survey wordt door de statistische dienst van de Europese Gemeenschappen (Eurostat) in samenwerking met de nationale instituten voor de statistiek gecoördineerd en onder verantwoordelijkheid van deze laatste uitgevoerd. Zo wordt in België de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) uitgevoerd door de FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI).

ook een aantal belangrijke beleidsdocumenten op Europees vlak die bakens uitzetten voor het Vlaamse competentie- en loopbaanbeleid. Daarbij is zeker een rol weggelegd voor het *beroepsonderwijs en -opleiding*, wat door de Europese Unie als een belangrijk instrument gezien wordt om jongeren voor te bereiden op werk in een moderne economie en er mee voor zorgt dat Europa competitief en innovatief blijft, gelet op de toenemende globalisering en de stijgende vergrijzing (TNS Opinion & Social, 2011). Zo is er het communiqué van Brugge (2010) waar de strategische langetermijndoelstellingen voor de Europese samenwerking inzake beroepsonderwijs en -opleiding voor de periode 2011-2020 uiteengezet worden, samen met een aantal doelstellingen en acties om de kwaliteit van dit soort opleiding en onderwijs te verbeteren.

Ook in het licht van de Europa 2020-strategie kan beroepsonderwijs en -opleiding een rol spelen bij het behalen van twee belangrijke doelstellingen tegen 2020, namelijk een aandeel vroegtijdige schoolverlaters van minder dan 10% en een aandeel 30- tot 34-jarigen met een diploma hoger onderwijs van minstens 40%. In Vlaanderen zijn beide streefwaarden anno 2011 reeds gerealiseerd met respectievelijk 9,6% en 42,3% (FOD Economie – ADSEI EAK, 2011). De Vlaamse aanscherping van deze doelstellingen tot 5,2% en 47,8% tegen 2020 is nog niet bereikt.

Wat denkt de *Vlaamse bevolking* over het beroepsonderwijs en -opleiding? Hoe beoordelen zij dit type van onderwijs? Kan beroepsonderwijs en -opleiding een bijdrage leveren aan de arbeidsmarkt en de economische groei (en inspelen op maatschappelijke behoeften)? Welke factoren spelen een rol bij de keuze voor beroepsonderwijs en -opleiding? Zitten we bij dit alles in lijn met wat de rest in de EU27 denkt?

Om hierop een antwoord te formuleren wordt gebruik gemaakt van de *Eurobarometer-enquête* over de 'Houdingen ten opzichte van het beroepsonderwijs en -opleiding' die plaatsvond tussen 4 en 19 juni 2011 in de 27 lidstaten van de EU. Op die manier kan via beschrijvende analyses een algemeen beeld verkregen worden van de aantrekkelijkheid van beroepsonderwijs en -opleiding, de perceptie van het effect van beroepsonderwijs en -opleiding, het advies en de informatie die gevolgd wordt voor het kiezen van een opleiding.

1. Databron

Sinds 1973 houdt de Europese Commissie opiniepeilingen, de zogenaamde Eurobarometer-enquêtes (EB), om op de hoogte te blijven van de meningen van de inwoners van de Europese Unie (Europese Commissie, 2001). In deze bevestigingen wordt onder meer gekeken naar de tevredenheid van de Europeanen met het leven dat ze leiden, hun verwachtingen, waarover ze zich zorgen maken, hun houding tegenover Europa en Europese instellingen, ... Deze surveys onderzoeken eveneens de publieke opinie over diverse onderwerpen zoals klimaatwijziging, humanitaire hulp, beroepsonderwijs en -opleiding, ...

De Standaard Eurobarometer wordt in de lente en de herfst van elk jaar uitgevoerd en bestrijkt de EU-bevolking vanaf 15 jaar en ouder. Alle interviews worden face-to-face afgenomen bij de respondent thuis in zijn moedertaal. In alle landen is het steekproefdesign multistage en random. Voor elk land van de EU is er in principe één steekproefgebied, waarbij enkel Duitsland (Oost - West) en het Verenigd Koninkrijk (Groot-Brittannië - Noord-Ierland) verdeeld zijn. In elk steekproefgebied is het doel 1.000 interviews te realiseren, uitgezonderd voor Noord-Ierland (300), Luxemburg, Cyprus en Malta (500). Er zijn enkele gewichten ter beschikking die gebruik maken van de populatiecijfers voor elk steekproefgebied.

Naast een aantal terugkerende achtergrondvariabelen en vragen, bevat de Standaard Eurobarometer ook één of meerdere variabele modules (Special Eurobarometer) over een meer diepgaand thema zoals bijvoorbeeld beroepsonderwijs en -opleiding.

Het tijdstip waarop de data beschikbaar komen voor (secundaire) analyses is verschillend van module tot module. De eerste gegevens kunnen in principe enkele maanden na het veldwerk verkregen worden. De overige cijfers zijn pas beschikbaar als het embargo opgeheven wordt.²

In voorliggend artikel wordt gebruik gemaakt van gegevens over het beroepsonderwijs en -opleiding uit de Eurobarometer-enquête afgenomen in de lente van 2011 (EB 75.4) en die vervolgens op landenniveau verwerkt werden in een Special Eurobarometer 369-rapport (TNS Opinion & Social, 2011). Beroepsonderwijs en -opleiding wordt er gezien als 'een type van onderwijs dat een praktische gerichtheid heeft op een bepaald beroep alsook mensen voorbereidt op jobs die zowel complex zijn als handarbeid vereisen (verschillend van meer algemeen onderwijs)'.

Dit materiaal laat toe om Vlaanderen, meer bepaald de Vlaamse Gemeenschap (VL)³, in een EU-context te plaatsen en te vergelijken met de 27 lidstaten⁴ of een gemiddelde (EU27) ervan. Aangezien deze module nieuw is, kan er niet vergeleken worden met voorgaande jaren.

2. Aantrekkelijkheid van beroepsonderwijs en -opleiding en impact op de maatschappij

Gezien het belang dat gehecht wordt aan beroepsopleiding en -onderwijs op Europees en Vlaams beleidsniveau, is het essentieel dat men een idee heeft wat er bij de bevolking leeft op dit vlak. Hoe waarderen zij in het algemeen dit type van onderwijs? Hoe beoordelen zij de impact ervan op de arbeidsmarkt en bij uitbreiding ervan op de ganse maatschappij?

2.1. Algemeen beeld

Ruim zeven op de tien inwoners uit de EU27 heeft een *positief beeld* van beroepsonderwijs en -opleiding. In Vlaanderen denken er iets minder er zo over, bijna twee op de drie. In haast alle lidstaten heeft minstens de helft van de bevolking een positief beeld over deze vorm van onderwijs en opleiding. Tussen de landen in de EU zijn er wel wat verschillen. In Malta, Finland en Oostenrijk beweren circa negen op de tien inwoners dat beroepsonderwijs en -opleiding bij hen een positief imago heeft. Aan het ander uiterste van het spectrum zitten Slovenië, Nederland en België waar ongeveer vier op de tien beroepsonderwijs en -opleiding in een negatief daglicht zien.

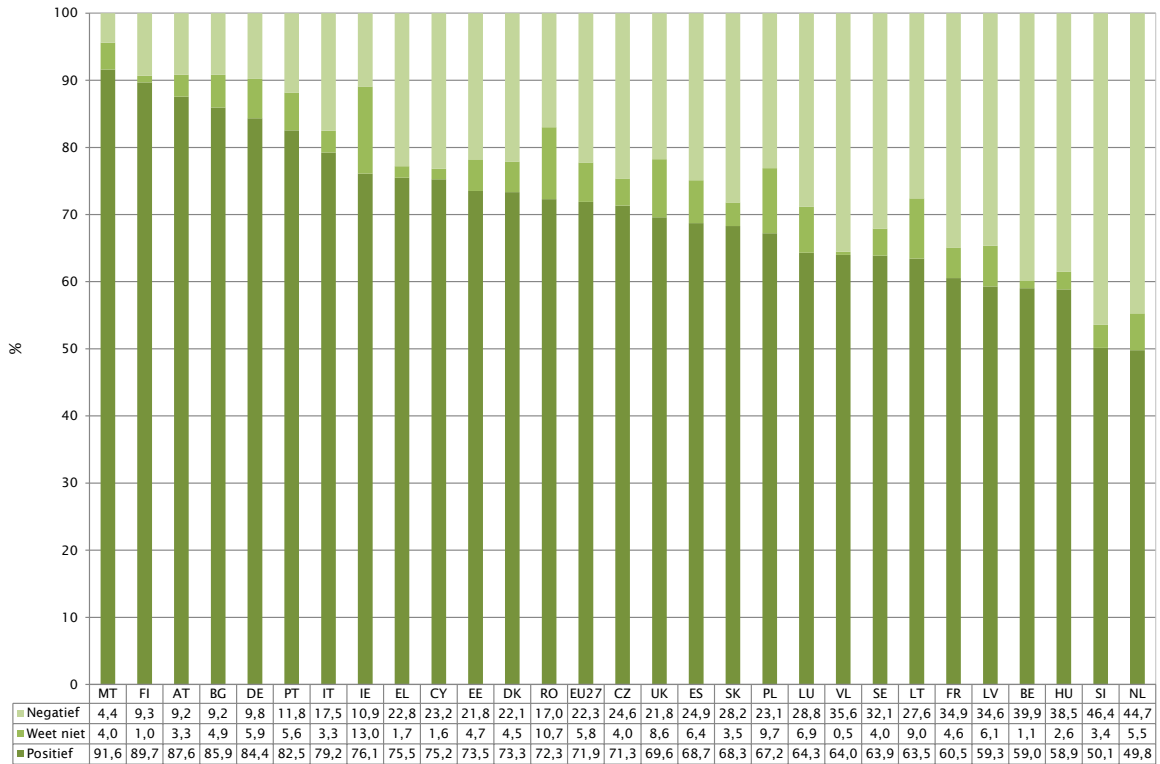
Er blijkt evenwel geen verband te zijn tussen het globaal beeld dat men heeft van beroepsonderwijs en -opleiding in de EU-lidstaten en het feit dat men deze opleidingsvorm zelf genoten heeft of nog aan het volgen is. Zo heeft in Malta, waar beroepsonderwijs en -opleiding door een grote meerderheid positief bekeken wordt, maar 27% van de respondenten deelgenomen of neemt nog deel aan dit type van onderwijs. In Finland, waar ook een groot deel van de inwoners een positief imago aan beroepsonderwijs en -opleiding toeschrijven, zijn er dat met 65% veel meer. Bijna drie op de vijf van de Belgische geënquêteerden heeft een positief beeld van beroepsonderwijs en -opleiding, maar goed een op de drie heeft deze vorm van onderwijs genoten of neemt nog deel. In Nederland heeft amper de helft van de bevolking een positieve mening over beroepsonderwijs en -opleiding, maar heeft ruim driekwart van de ondervraagden dit soort opleiding gevolgd of volgt het nog steeds.

² Om te weten wanneer het embargo beëindigd wordt, kan men terecht op http://www.gesis.org/en/data_service/eurobarometer/order/embargo.htm.

³ De afbakening van de Vlaamse Gemeenschap gebeurde op basis van de Nederlandstalige deelnemers aan de survey in België.

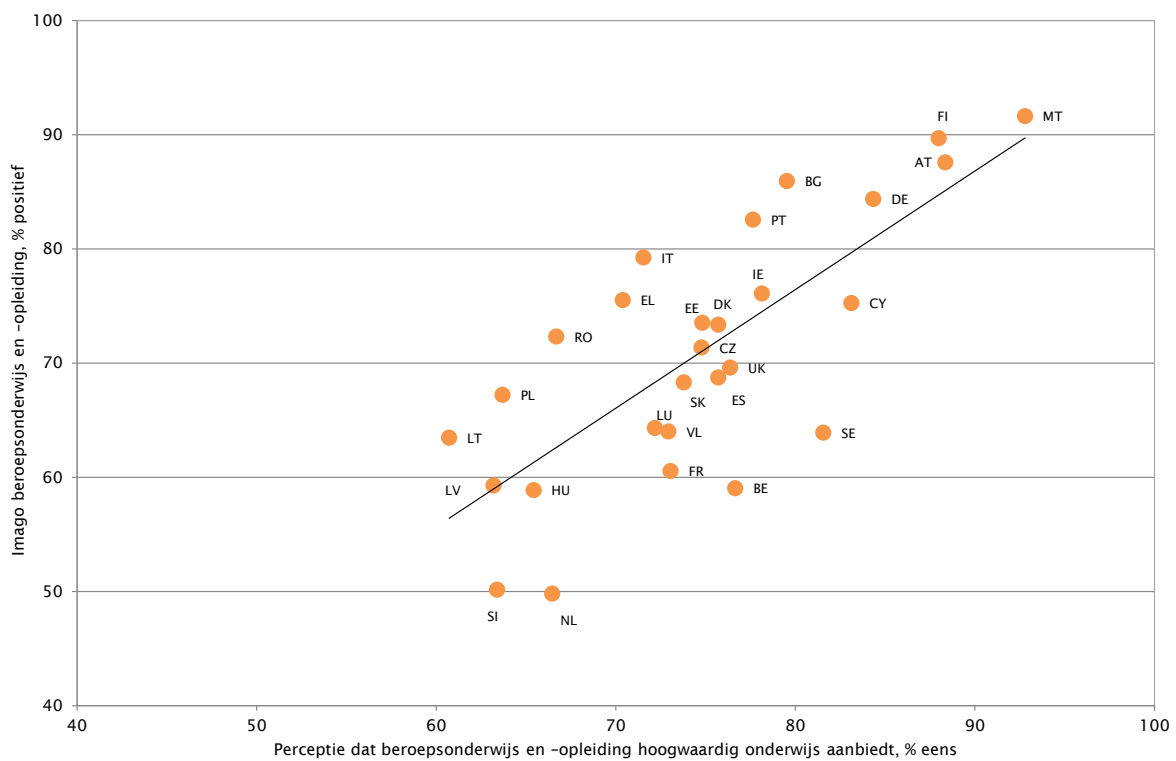
⁴ De 27 lidstaten van de Europese Unie (EU27) zijn: België (BE), Denemarken (DK), Duitsland (DE), Griekenland (EL), Spanje (ES), Frankrijk (FR), Ierland (IE), Italië (IT), Luxemburg (LU), Nederland (NL), Oostenrijk (AT), Portugal (PT), Finland (FI), Zweden (SE), Cyprus (CY), Tsjechië (CZ), Estland (EE), Hongarije (HU), Letland (LV), Litouwen (LT), Malta (MT), Polen (PL), Slowakije (SK), Slovenië (SI), Bulgarije (BG), Roemenië (RO) en het Verenigd Koninkrijk (UK).

Figuur 1 Imago beroepsonderwijs en -opleiding, lente 2011, Europese vergelijking, in %*

* De antwoordcategorieën ‘heel positief’ en ‘redelijk positief’ werden samengenomen, evenals de categorieën ‘redelijk negatief’ en ‘heel negatief’.
Bron: Eurobarometer 75.4.

Figuur 2 Correlatie* tussen imago beroepsonderwijs en -opleiding (% positief) en de perceptie dat beroepsonderwijs en -opleiding hoogwaardig onderwijs biedt (% eens), lente 2011, op landenniveau

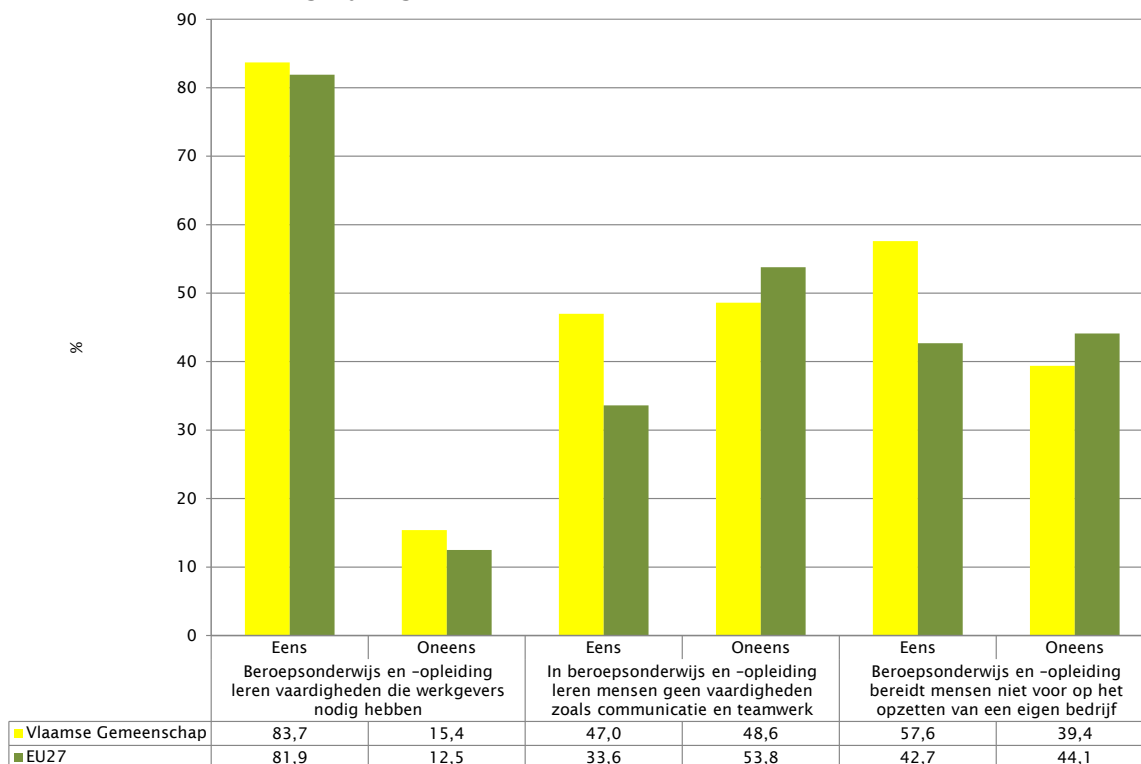
* $r = 0,756$ en $p < 0,001$.
Bron: Eurobarometer 75.4.

Er is wel een sterke correlatie op landenniveau tussen het imago dat het beroepsonderwijs en -opleiding heeft en de perceptie dat dit onderwijstype hoogwaardig onderwijs aanbiedt ($r= 0,756$ en $p < 0,001$). Malta, Finland en Oostenrijk, waar de hoogste scores gehaald worden voor een positief imago, zijn tevens de lidstaten die er het meest mee eens zijn dat beroepsonderwijs en -opleiding kwaliteit biedt.

2.2. Betekenis voor de arbeidsmarkt

Hoe belangrijk is beroepsonderwijs en -opleiding voor de arbeidsmarkt? Leert men de nodige vaardigheden en is men voldoende voorbereid? Leidt het beroepsonderwijs en -opleiding naar banen en beroepen waar veel vraag naar is, die goed betalen, die goede carrièremogelijkheden bieden en die aanzien hebben? In wat volgt, komen deze vragen aan bod in de vorm van verschillende stellingen die aan de Europese respondenten aangeboden werden. Op die manier krijgt men een globaal beeld van de perceptie die hierover bij de bevolking leeft.

Figuur 3 Stellingen over vaardigheden die beroepsonderwijs en -opleiding bijbrengen, lente 2011, Europese vergelijking, in %*

* De antwoordcategorieën 'totaal eens' en 'eerder eens' werden samengenomen, evenals de categorieën 'totaal oneens' en 'eerder oneens'. De categorie 'weet niet' werd niet mee in de figuur opgenomen.

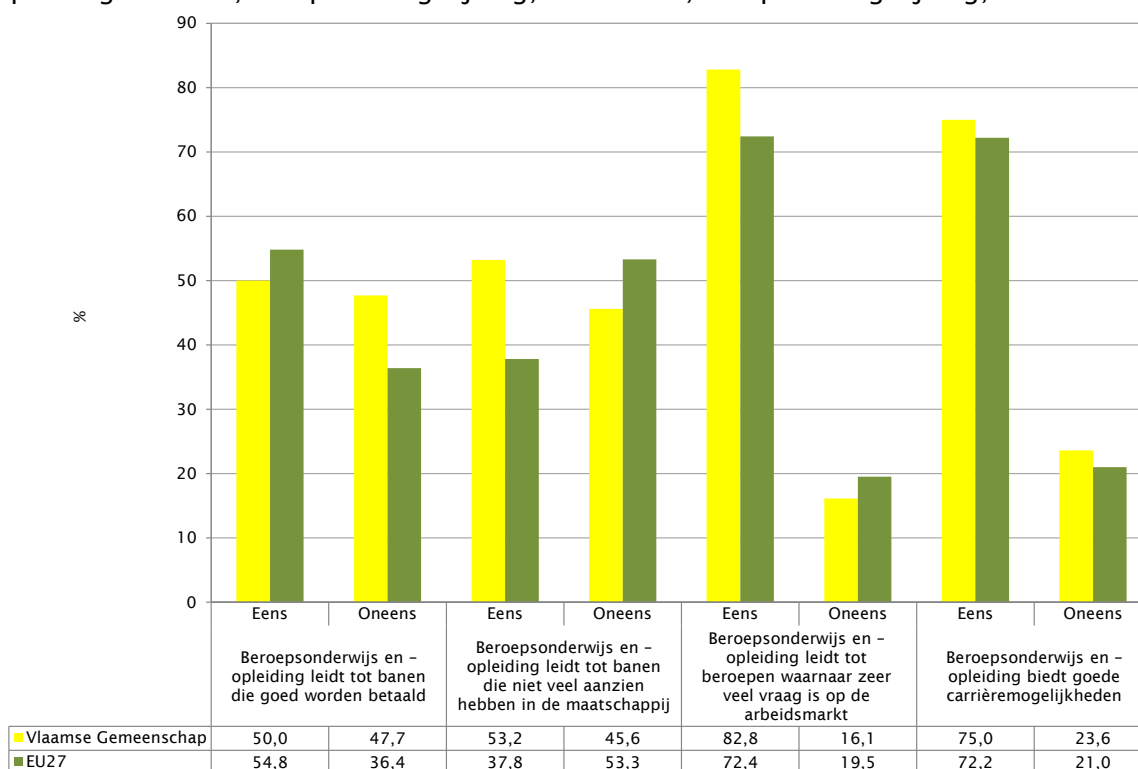
Bron: Eurobarometer 75.4.

Er heerst een vrij grote eensgezindheid in de Europese Unie dat men in beroepsonderwijs en -opleiding *vaardigheden leert die de werkgevers nodig hebben*. Voor ruim vier op de vijf Europeanen is dit het geval. Ook het leeuwendeel van de Vlamingen is deze mening toegedaan. Sommige lidstaten zijn het meer eens dan andere. In Cyprus, Zweden en Malta is circa 90% van de respondenten overtuigd dat men er de nodige vaardigheden aanleert. In Hongarije en Roemenië zijn er dat nog geen zeven op de tien.

Zo is ook ruim de helft van de Europeanen ervan overtuigd dat beroepsonderwijs en -opleiding *vaardigheden bijbrengt zoals teamwerk en communicatie*. Ongeveer een derde is evenwel van het tegendeel overtuigd. In Vlaanderen zijn er dit zelfs 47%. In Hongarije, Italië en Tsjechië denkt zelfs een meerderheid van de respondenten dat beroepsonderwijs en -opleiding er niet in slaagt om bepaalde vaardigheden zoals communicatie en teamwerk aan te leren.

De opinies in de EU27 zijn meer verdeeld over de uitspraak dat beroepsonderwijs en -opleiding *mensen niet voorbereidt op het opzetten van een eigen bedrijf*. 43% is het eens met de stelling en 44% gaat niet akkoord. Bij de Vlamingen menen bijna zes op de tien dat beroepsonderwijs de mensen niet klaarstoomt om een eigen zaak op poten te zetten. In vijf landen is een meerderheid van de respondenten het met deze uitspraak eens: Hongarije, Italië, Slovenië, Denemarken en Litouwen. Langs de andere kant zijn er in Malta en Ierland maar respectievelijk 16% en 23% overtuigd van de stelling dat het mensen niet wapent om een onderneming op te starten.

Figuur 4 Stellingen over status beroepen en banen waartoe beroepsonderwijs en -opleidingen leiden, Europese vergelijking, lente 2011, Europese vergelijking, in %*

* De antwoordcategorieën 'totaal eens' en 'eerder eens' werden samengenomen, evenals de categorieën 'totaal oneens' en 'eerder oneens'. De categorie 'weet niet' werd niet mee in de figuur opgenomen.

Bron: Eurobarometer 75.4.

Leidt beroepsonderwijs en -opleiding naar *banen die goed worden betaald*? De helft van de Vlamingen gelooft dit; iets minder dan de helft is het daar niet mee eens. De gemiddelde EU-inwoner is iets meer overtuigd dat beroepsonderwijs leidt tot goedbetaalde jobs. Tussen de lidstaten onderling lopen de meningen wel meer uiteen. Meer dan zeven op de tien inwoners uit Oostenrijk, Malta en Cyprus denken dat beroepsonderwijs en -opleiding een prima basis vormt om een goed loon te hebben. In Frankrijk en Slovenië zijn nauwelijks een op de drie respondenten hiermee akkoord.

In Vlaanderen en België is meer dan de helft van de geënquêteerden van oordeel dat beroepsonderwijs en -opleiding leidt tot *banen die niet veel aanzien hebben*. In de EU27 is

er met 38% een minderheid die achter deze uitspraak staat. Er zijn nog wel twee lidstaten waar een meerderheid akkoord gaat met de stelling dat beroepsonderwijs en -opleiding leidt tot jobs met weinig aanzien, met name Slovenië en Hongarije.

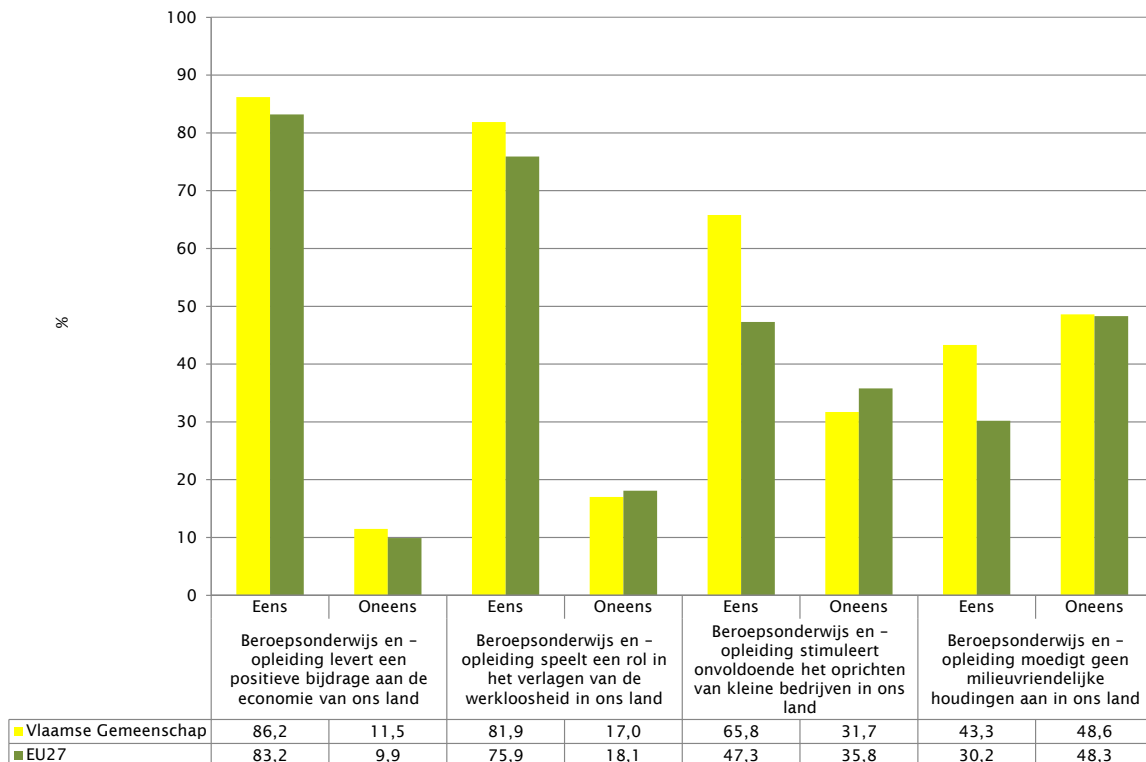
Meer dan vier vijfde van de Vlaamse bevolking denkt dat beroepsonderwijs en -opleiding leidt tot *beroepen waar een grote arbeidsvraag* naar is. Bijna drie kwart van de EU-inwoners schaart zich achter deze stelling.

Drie op de vier Vlamingen vindt dat beroepsonderwijs en -opleiding *goede carrièremogelijkheden biedt*. De gemiddelde Europeaan schat dit iets lager in. Tussen de lidstaten onderling vallen er evenwel grote verschillen te noteren. Meer dan 85% van de bevolking in Malta, Cyprus en Finland is overtuigd van de mooie loopbaanperspectieven na een beroepsopleiding. In Litouwen en Hongarije is nog niet de helft van de inwoners hiermee akkoord.

2.3. Impact op de maatschappij

Wat voor invloed heeft beroepsonderwijs en -opleiding op de samenleving? Hoe ziet de bevolking dit? Aan de hand van verschillende stellingen tracht men dit te achterhalen.

Figuur 5 Stellingen over impact beroepsonderwijs en -opleidingen op de maatschappij, Europese vergelijking, lente 2011, Europese vergelijking, in %*

* De antwoordcategorieën 'totaal eens' en 'eerder eens' werden samengenomen, evenals de categorieën 'totaal oneens' en 'eerder oneens'. De categorie 'weet niet' werd niet mee in de figuur opgenomen.

Bron: Eurobarometer 75.4.

Er is een hoge mate van eensgezindheid in de EU27 dat beroepsonderwijs en -opleiding een *positieve bijdrage levert aan de economie*. Ruim vier op de vijf Europeanen denken er zo over. Ook in Vlaanderen is 86% van de respondenten het daarmee eens. In Finland en Cyprus staat men met circa 95% haast unaniem achter deze stelling. In Roemenië en

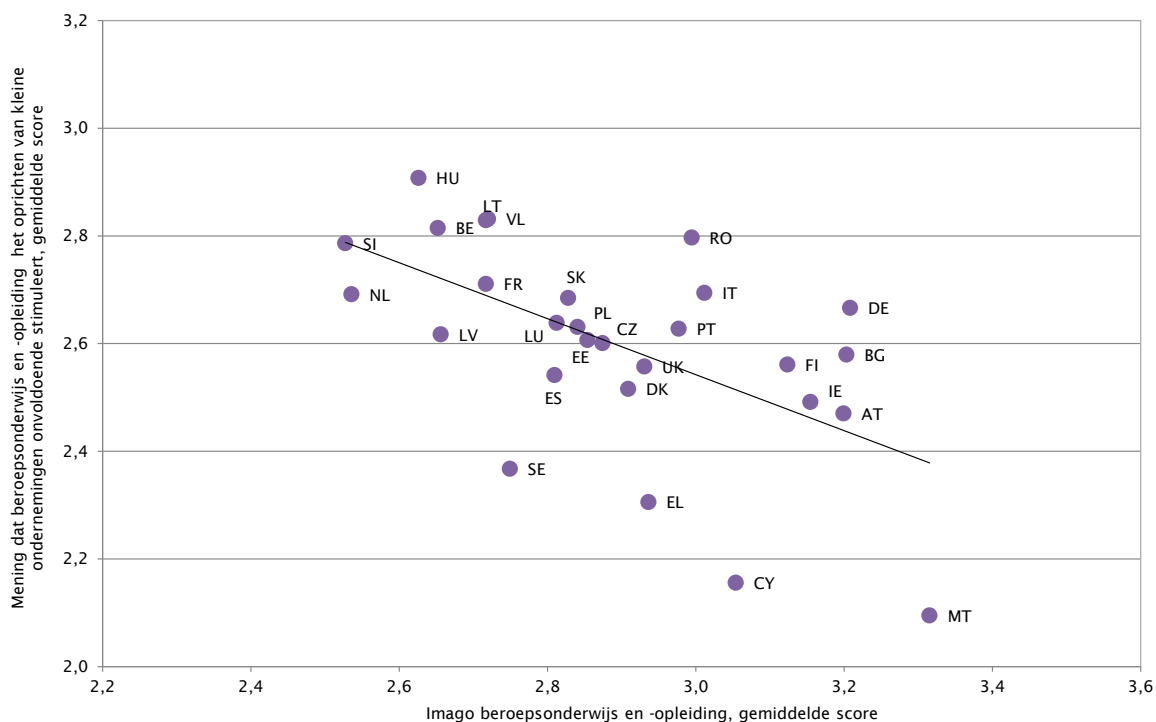
Letland langs de andere kant zijn maar zeven op de tien mensen overtuigd van het positieve economische effect van beroepsonderwijs en -opleiding op de maatschappij.

In de Vlaamse Gemeenschap geloven ruimschoots vier op de vijf dat beroepsonderwijs en -opleiding een rol kan spelen in het *vermindern van de werkloosheid*; in de EU27 zijn er dat met drie kwart iets minder. In Finland, Oostenrijk en Zweden loopt dit zelfs op tot ruim 90%. In hekkensluiter Letland zijn er dit nog maar amper drie op de vijf.

Volgens twee op de drie Vlamingen stimuleert beroepsonderwijs en -opleiding het *oprichten van kleine bedrijven onvoldoende*. Vlaanderen staat hiermee op kop. In de EU27 schaart minder dan de helft zich achter deze stelling. Iets meer dan een op de drie Europeanen is het oneens met de uitspraak dat beroepsonderwijs niet genoeg aanzet tot het beginnen van kleine ondernemingen. In lidstaten zoals Cyprus, Griekenland, Malta en Zweden loopt dit zelfs op tot de helft en meer. Dit is toch wel een belangrijk aandachtspunt gezien de slechte economische situatie waar het gros van de EU-landen mee geconfronteerd wordt en de nood aan innovatieve en duurzame groei die er heerst.

Het is eveneens ontvullend in deze context om vast te stellen dat nog niet de helft van de Vlaamse en EU27-respondenten gelooft dat *milieuvriendelijke houdingen aangemoedigd* worden in het beroepsonderwijs en -opleiding. Iets minder ondervraagden, 43% in de Vlaamse Gemeenschap, zijn overtuigd dat deze opleidingsvorm niet tot milieuvriendelijke houdingen aanspoort. In de Europese Unie als geheel is deze groep, met 30%, wel kleiner. In landen als Cyprus, Zweden en Griekenland zijn circa twee op de drie inwoners het oneens met de stelling dat beroepsonderwijs en -opleiding geen milieuvriendelijke houdingen bevordert.

Figuur 6 Correlatie* tussen de mening dat beroepsonderwijs en -opleiding het oprichten van kleine ondernemingen onvoldoende stimuleert en het imago van beroepsonderwijs en -opleiding, lente 2011, op landenniveau, gemiddelde scores**

* $r = 0,577$ en $p = 0,001$.

** Scores mening dat beroepsonderwijs en -opleiding het oprichten van kleine ondernemingen onvoldoende stimuleert gaan van 1 = totaal oneens tot 4 = totaal eens en scores over het imago van beroepsonderwijs en -opleiding variëren van 1 = heel negatief tot 4 = heel positief.

Bron: Eurobarometer 75.4.

Ook blijkt dat er in de lidstaten van de Europese Unie een *samenhang* ($r= 0,348$ en $p= 0,070$) is tussen de mening die men uit over de invloed van beroepsonderwijs en -opleiding op de economie en het beeld dat men heeft van deze onderwijsvorm. Mensen die denken dat beroepsonderwijs en -opleiding een positief imago heeft, zijn meer geneigd aan te geven dat dit soort onderwijs een positieve bijdrage levert aan de economie.

Daarnaast is er ook een nipt verband ($r= 0,304$ en $p= 0,116$) tussen de rol die beroepsonderwijs en -opleiding kan spelen bij het verminderen van de werkloosheid en de opinie die men heeft over het imago van dit onderwijstype. EU-lidstaten met een positief beeld over beroepsonderwijs en -opleiding schijnen ook zekerder te zijn dat deze onderwijsvorm bijdraagt tot het verlagen van de werkloosheid.

De correlatie tussen het onvoldoende stimuleren van (kleine) bedrijfsoprichtingen in beroepsonderwijs en -opleiding en het imago dat dit type van onderwijs heeft in de EU-landen wijst ook op een *samenhang* ($r= 0,577$ en $p= 0,001$). Personen die beroepsonderwijs en -opleiding in een positief daglicht percipiëren, menen meer dat dit onderwijstype het oprichten van kleine ondernemingen wel voldoende aanmoedigt.

Er is geen *samenhang* op landenniveau tussen de overtuiging dat er in het beroepsonderwijs en -opleiding al dan niet milieuvriendelijke houdingen aangeleerd worden en het imago van deze opleiding dat bij de mensen leeft.

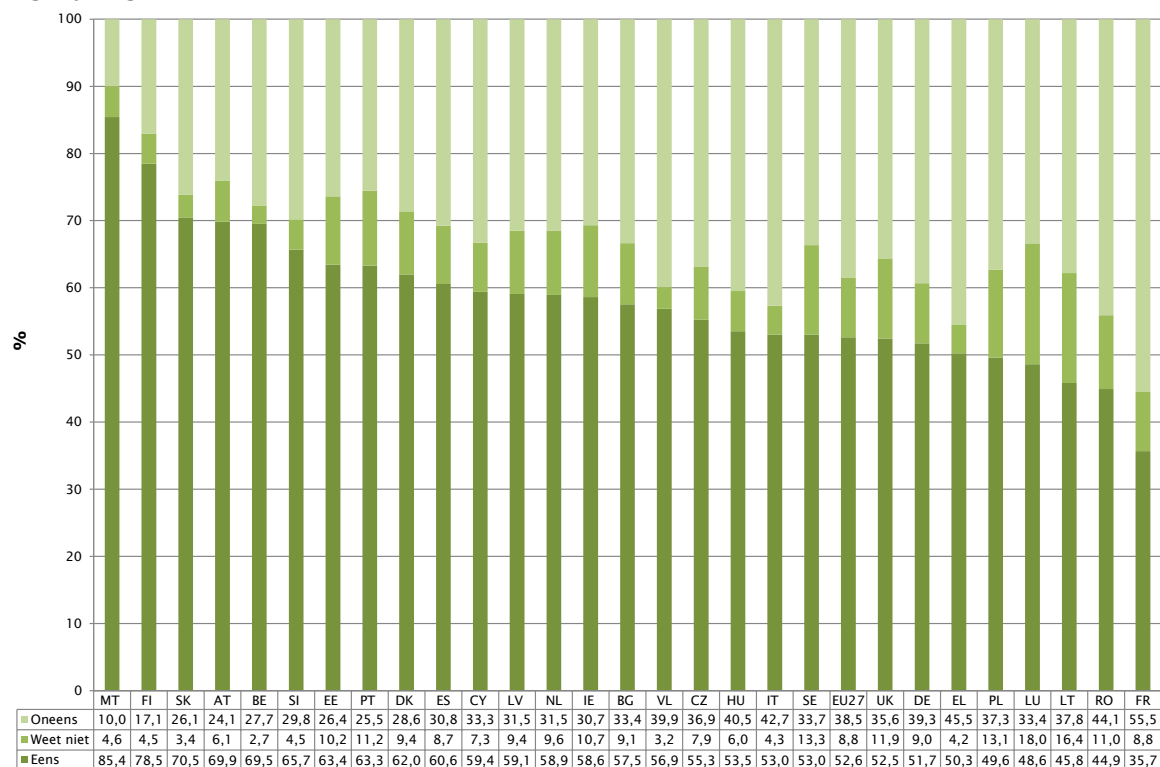
3. Keuze juiste opleiding

Is er voldoende advies voorhanden om een bepaalde studie- of beroepskeuze te maken en bij wie kunnen jonge mensen hiervoor terecht? Waar halen ze hun informatie om een bepaalde weg in te slaan? Zijn er bepaalde factoren die een rol spelen bij de onderwijs- en opleidingskeuze?

3.1. *Advies en informatie*

Bijna drie op de vijf Vlaamse respondenten vinden dat jonge mensen doorgaans *voldoende advies krijgen over hun onderwijs- en carrièremogelijkheden van scholen en arbeidsbureaus*; circa twee op de vijf zijn het daar niet mee eens. Het EU27-gemiddelde ligt zowel voor de ene als de andere groep iets lager. Tussen de lidstaten vallen aanzienlijke verschillen te noteren. Terwijl in Malta 85% van de bevolking meent dat er voldoende advies beschikbaar is, zijn er dit in Frankrijk nog geen twee op de vijf. Dit laatste is trouwens het enige land waar meer dan de helft van de ondervraagden ervan overtuigd is dat de jongeren onvoldoende geadviseerd worden aangaande hun onderwijs- en carrièremogelijkheden.

Figuur 7 Verstrekking voldoende advies met betrekking tot onderwijs- en carrièremogelijkheden door scholen en arbeidsbureaus, Europese vergelijking, lente 2011, Europese vergelijking, in %*

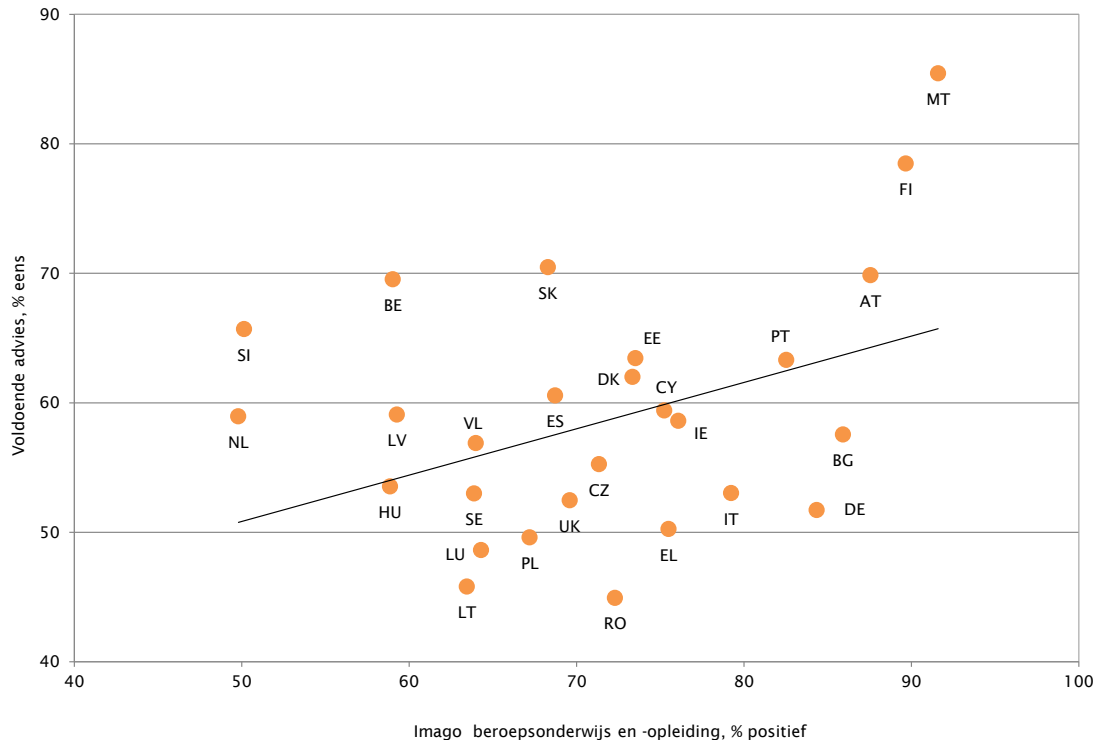

* De antwoordcategorieën 'totaal eens' en 'eerder eens' werden samengenomen, evenals de categorieën 'totaal oneens' en 'eerder oneens'.

Bron: Eurobarometer 75.4.

In de EU27 blijkt er ook op landenniveau een positief verband ($r= 0,384$ en $p= 0,043$) te zijn tussen het imago dat bij de mensen leeft over het beroepsonderwijs en -opleiding en de mening dat er voldoende advies aan jongeren gegeven wordt aangaande hun onderwijs- en carrièremogelijkheden. Respondenten die een positief beeld hebben van beroepsonderwijs en -opleiding zijn ook meer geneigd te denken dat de jeugd voldoende advies aangeboden krijgt.

Figuur 8 Correlatie* tussen de mening dat er voldoende advies verstrekt wordt met betrekking tot onderwijs- en carrière mogelijkheden door scholen en arbeidsbureaus (% eens) en het imago van beroepsonderwijs en -opleiding (% positief), lente 2011, op landenniveau

* $r = 0,384$ en $p = 0,043$.

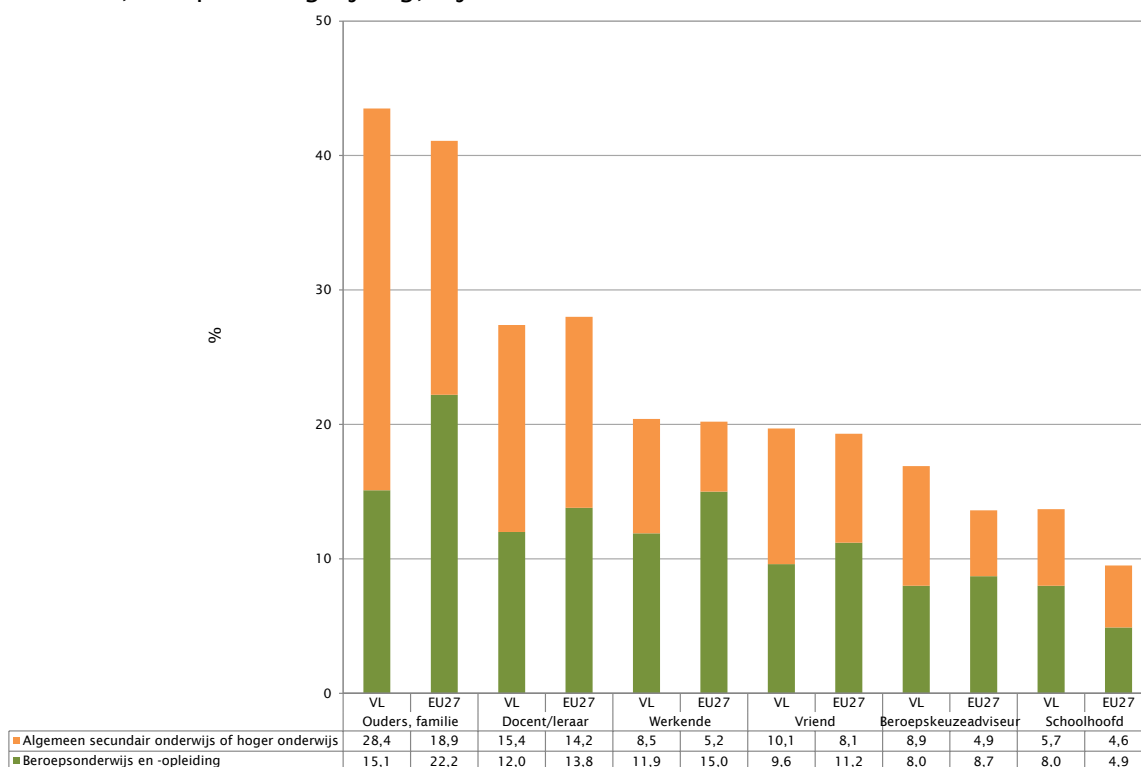
Bron: Eurobarometer 75.4.

Ouders en familie staan op een eerste plaats als bron van *advies bij het volgen van een bepaald opleidingstraject*. Ongeveer vier op de tien ondervraagden in Vlaanderen en de EU27 geeft aan dat ouders of familie hun advies hebben verstrekt bij de keuze om een bepaald onderwijstype te volgen. In de Vlaamse Gemeenschap zegt 28% dat deze bron hen aanraade om algemeen secundair of hoger onderwijs te volgen en 15% kreeg advies om beroepsonderwijs en -opleiding te volgen.

Bijna drie op de tien Vlamingen en Europeanen geven aan dat ze advies kregen van een leraar. Bij een op de zes adviseerde de docent om algemeen secundair onderwijs of hoger onderwijs aan te vatten; een iets kleinere groep kreeg de raad om beroepsonderwijs en -opleiding te volgen.

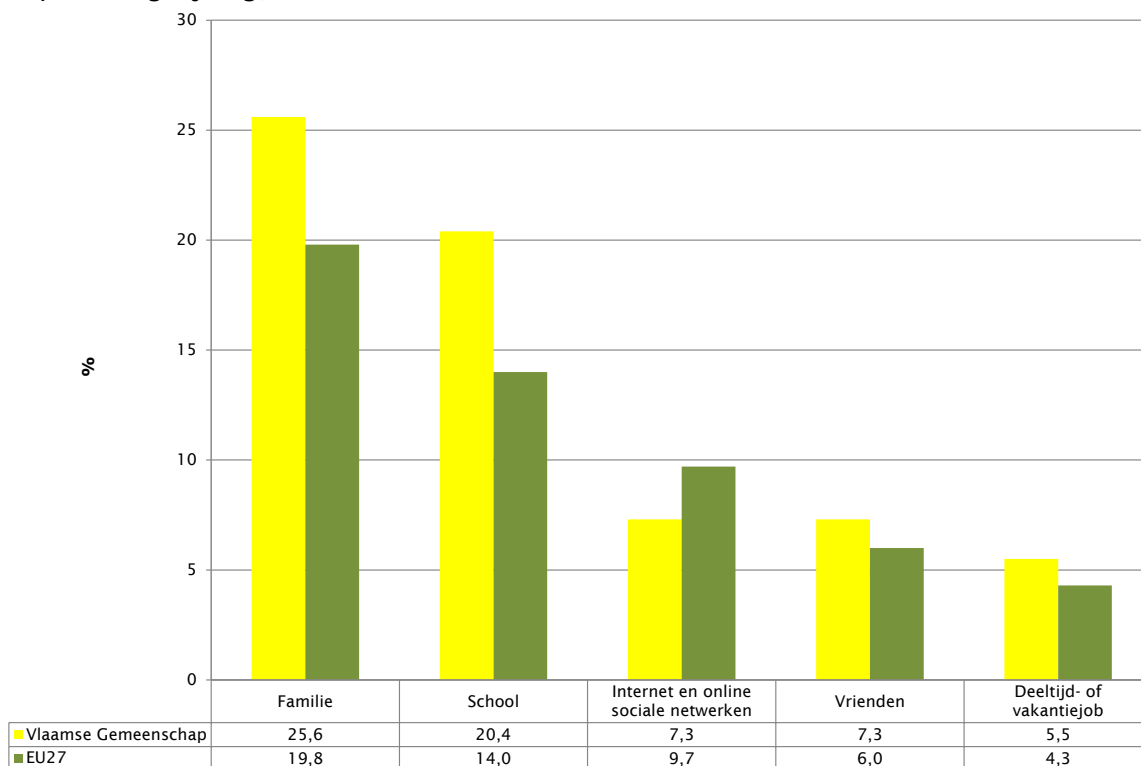
Waar haalden de respondenten eerst en vooral hun *informatie om een bepaald onderwijstraject te volgen*? Wederom blijkt familie een belangrijk aanspreekpunt te zijn. Familie is de bron van informatie die de Vlaamse, en ook de Europese geënquêteerden, het meest gebruiken wanneer het gaat over het kiezen van de juiste opleiding. Ook school, internet en online sociale netwerken blijken bij respectievelijk 20% en 7% Vlamingen als voornaamste informatiebron te fungeren.

Figuur 9 Personen die u aangeraden hebben om een bepaald opleidingstraject te kiezen, lente 2011, Europese vergelijking, % ja-antwoorden*

* Antwoorden 'neen, geen advies' en 'weet niet' werden niet mee in de figuur opgenomen.
Bron: Eurobarometer 75.4.

Figuur 10 Top 5 gebruikte informatiebronnen om opleidingstraject te kiezen, lente 2011, Europese vergelijking, in %

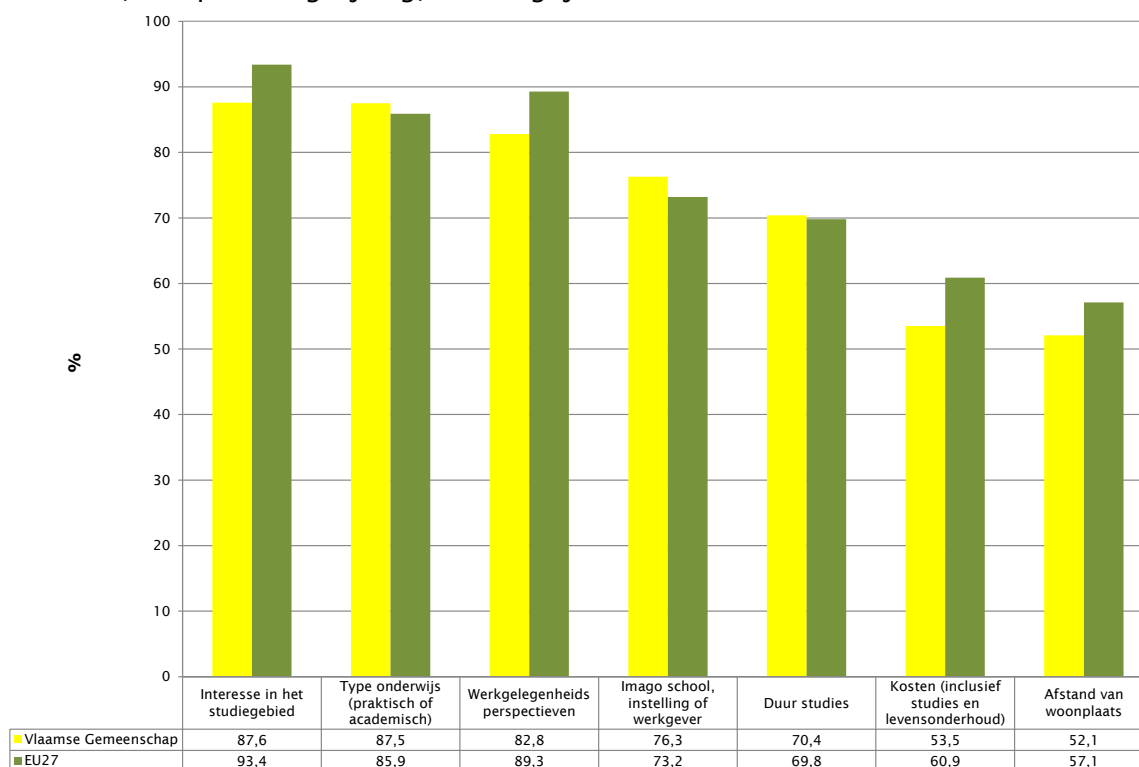

Bron: Eurobarometer 75.4.

3.2. Factoren die een rol spelen bij onderwijs- en opleidingskeuze

Aan diegenen die beroepsonderwijs volgen of gevolgd hebben, werd gevraagd welke factoren van belang waren om hiervoor te kiezen. Hierbij werden hen zeven mogelijke factoren gepresenteerd waarbij ze telkenmale konden aangeven hoe belangrijk deze voor hen waren. Interesse in het vakgebied, alsook het type van onderwijs, worden telkens door bijna negen op de tien Vlamingen ingeroepen als reden om voor beroepsonderwijs gekozen te hebben. Ruim vier op de vijf geeft te kennen dat werkgelegenheidsmogelijkheden een rol gespeeld hebben. Meer praktische factoren zoals afstand tot de woonplaats en de kosten worden maar door circa de helft van de Vlaamse respondenten, die een beroepsopleiding achter de rug hebben of nog volgen, als een belangrijke factor aangehaald. Voor de gemiddelde EU27-burger zijn de interesse in het studiegebied en de werkgelegenheidsperspectieven de belangrijkste factoren om het pad van een beroepsrichting in te slaan. Ook wordt er door zes op de tien onder hen naar de kosten gekeken bij de keuze voor beroepsonderwijs.

Figuur 11 Belangrijke factoren voor het volgen of gevolgd hebben van een beroepstraject, lente 2011, Europese vergelijking, % belangrijk*

* De antwoordcategorieën ‘erg belangrijk’ en ‘eerder belangrijk’ werden samengenomen. De overige antwoordcategorieën (‘niet belangrijk’ en ‘weet niet’) werden niet mee in de figuur opgenomen.

Bron: Eurobarometer 75.4.

Uitleiding

Beroepsonderwijs en -opleiding wordt door de *Vlaamse en Europese beleidsmakers* als een belangrijk instrument gezien om meer mensen, waaronder in het bijzonder jongeren, voor te bereiden op werk in de hedendaagse samenleving.

Ongeveer twee op de drie Vlamingen heeft in het algemeen een *positief beeld* van beroepsonderwijs en -opleiding; dat zijn er iets minder dan gemiddeld genomen in de EU27.

Een groot deel van de Vlaamse en Europese bevolking is overtuigd dat beroepsonderwijs en -opleiding de *vaardigheden* leert die de werkgevers nodig hebben. Er zijn er wel minder dan de helft zeker van dat *vaardigheden zoals communicatie en teamwork* bijgebracht worden. Ook denken maar twee op de vijf Vlamingen dat deze vorm van onderwijs mensen klaarstoomt om een *eigen bedrijf* op te zetten. In de EU27 zijn er dit wel iets meer.

De helft van de Vlaamse respondenten meent dat beroepsonderwijs en -opleiding tot *goedbetaalde banen* leidt en tot jobs met *niet veel aanzien*. In de EU27 is men van dit laatste toch een stuk minder overtuigd. Drie op de vier denkt dat er *mooie carrièreperspectieven* inzitten. Ook is ruim vier vijfde van de Vlaamse bevolking overtuigd van de toegang tot *beroepen waarnaar veel vraag* is; in de EU27 zijn er dat maar zeven op de tien.

De meeste Vlamingen kennen beroepsonderwijs en -opleiding een grote impact toe op de *economie* en de *werkloosheid* in de samenleving, maar zien een veel mindere rol weggelegd op vlak van aanmoedigen van *milieuvriendelijke houdingen* en het oprichten van *kleine bedrijven*. Dit blijkt ook zo in de EU27, maar doorgaans iets minder uitgesproken.

Circa zes op de tien Vlaamse ondervraagden vinden dat jonge mensen voldoende *advies* krijgen over hun onderwijs- en carrière mogelijkheden; in de EU27 zijn er dat iets minder. Ouders en familie staan op de eerste plaats als *bron van advies* voor het volgen van een bepaald opleidingstraject. Ook op vlak van de voornaamste *informatiebron* om een bepaalde onderwijsrichting te volgen, staat familie bovenaan. Als de overheid de studiekeuze van de jongeren wil beïnvloeden, dan dienen ze ook de ouders en familie te sensibiliseren.

Bij de onderzochte *factoren* die van belang zijn om een beroepsrichting in te slaan, worden de interesse in het vakgebied en het type van onderwijs door het leeuwendeel van de Vlaamse respondenten aangehaald. Bij de gemiddelde Europeaan staat de interesse in het studiegebied en de werkgelegenheidsperspectieven bovenaan het lijstje van de belangrijkste factoren om voor een beroepsrichting te gaan.

Literatuurlijst

Europese Commissie (2001). *Hoe zien Europeanen zichzelf? Een kijkje in de spiegel door middel van opiniepeilingen*. Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.

TNS Opinion & Social (2011). *Attitudes towards vocational education and training, Special Eurobarometer 369*. Directorate-General for Communication.

VDAB (2012). *Analyse Vacatures 2011. Knelpuntberoepen*. Brussel: VDAB.

Zimmer, H. (2012). *Mismatches op de arbeidsmarkt*. In: Economisch Tijdschrift NBB, september 2012, 59-73.